

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого
Загальноуніверситетські кафедри
Кафедра музичного виховання

ЗАТВЕРДЖУЮ
проректор з наукової роботи
та міжнародного співробітництва

 Олена АЛЕКСАНДРОВА

«31» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МУЗИКА В ПЕРФОРМАТИВНИХ МИСТЕЦТВАХ

рівень вищої освіти Третій (освітньо-творчий)

спеціальність В6 Перформативні мистецтва

освітня програма ОТП «Перформативні мистецтва»

Розробник:

професор кафедри музичного виховання, доктор мистецтвознавства, професор
Станіславська Катерина Ігорівна

Викладач:

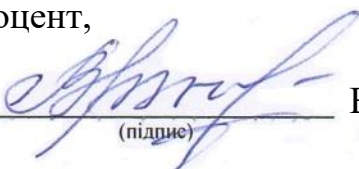
професор кафедри музичного виховання, доктор мистецтвознавства, професор
Станіславська Катерина Ігорівна

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музичного виховання

Протокол від «26» серпня 2026 року № 10

Завідувач кафедри

Кандидат педагогічних наук, доцент,
заслужений працівник
культури України

(підпис)

Валентина МУСІЄНКО

РПНД погоджено з гарантом освітньо-творчої програми

Заслужений діяч мистецтв
України, професор

(підпис)

Руслан НЕУПОКОЄВ

Пролонговано:

на 20__/20__н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання	
	денна	заочна
Характеристика навчальної дисципліни	<i>Вибіркова</i>	
Курс	2	2
Семестр	3	3
Кількість кредитів	3	3
Загальний обсяг годин	90	90
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні	
	14	6
	Семінарські	
	10	4
	Практичні	
	Індивідуальні	
	Лабораторні	
	Самостійна робота	
	66	80
Вид підсумкового контролю	Залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає в послідовному, систематичному та комплексному наданні аспірантам теоретичних знань про специфіку музики як невід’ємної значущої складової перформативних мистецтв та практичних навичок мистецтвознавчого аналізу та естетичної оцінки означених форм.

Завдання: забезпечення системою знань щодо особливостей розвитку та функціонування музики в мистецько-сценічному середовищі; визначення специфіки музично-сценічних форм і жанрів; формування підходів до аналізу музичної складової перформативних мистецьких форм; розвиток мистецького сприймання та розширення мистецько-аналітичного досвіду.

Очікувані результати навчання (РН):

ПРН 01. Створення оригінального творчого мистецького проєкту на основі актуальної проблематики та впровадження новітніх технологій.

ПРН 03. Знання філософських аспектів наукової і художньої творчості, основних тенденцій розвитку історії мистецтва; володіння науковою мистецтвознавчою термінологією у сфері сценічного мистецтва й уміння її коректного застосування.

ПРН 08. Знання історії й теорії перформативних мистецтв, усвідомлення місця результатів власного творчого проєкту в мистецькому дискурсі.

ПРН 10. Уміння оцінювати досягнення художньої культури в історичному контексті, здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва, орієнтуватися у напрямках та концепціях сучасного художнього життя, у розвитку сценічного мистецтва, осмислювати тенденції сучасних культурно-мистецьких процесів.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: апаратура для відтворення відео- та аудіофайлів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Тема 1. Опера і рок-опера.	14	2	2				10	13	1					12
Тема 2. Балет класичний і сучасний	14	2	2				10	13	1					12
Тема 3. Оперета	10	2					8	11	1					10
Тема 4. Мюзикл	14	2	2				10	13	1					12
Тема 5. Музика в драматичній виставі	14	2	2				10	15	1	2				12
Тема 6. Музично-видовищний образ естрадно-циркових дійств	10	2					8	10						10
Тема 7. Театральні жанри на екрані	14	2	2				10	15	1	2				12
УСЬОГО	90	14	10				66	90	6	4				80

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Опера і рок-опера

Лекція (2 год.) Музичний театр на перетині видів мистецтва. Первинність музичної драматургії на театральній сцені. Історія виникнення опери. Особливості жанру опери. Оперне лібрето. Вокальні номери (арія, арієта, аріозо, каватина, романс, пісня, куплети), речитатив. Оперні ансамблі і хори. Танцювальні номери в опері. Оркестрові номери в опері. Рок-опера і поп-опера: історія виникнення, естетичні особливості. Порівняльний аналіз опери і рок-опери як сценічних жанрів.

Семінар (2 год.)

1. Співацькі голоси в опері: специфіка оперних амплуа (виступи, повідомлення, доповіді).

2. Сценічні й екранні інтерпретації опер і рок-опер: аналіз, обговорення, порівняння.

Основні поняття/ключові слова: музичний театр, опера, рок-опера, поп-опера.

Рекомендована література: 3, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 18, 20.

Тема 2. Балет класичний і сучасний

Лекція (2 год.) Історія виникнення балету. Особливості жанру балету. Балетне лібрето. Пантоміма (жест, рух). Види балетного танцю: класичний, харак-

терний. Типи балетного танцю: чистий, дієвий. Сольний танець – варіація. Балетні ансамблі. Кордебалет. Оркестр у балеті. Балетні сюїти. Сучасний балет. Танець модерн. Контемпорарі-денс.

Семінар (2 год.)

1. Балетна вистава (на вибір): автор, характеристика, виражальні засоби (виступи, повідомлення, доповіді).

2. Балет класичний і сучасний: аналіз, обговорення, порівняння.

Основні поняття/ключові слова: балет, класичний балет, модерн, контемп.

Рекомендована література: 2, 11, 12, 13, 18, 19, 21, 22.

Тема 3. Оперета

Лекція (2 год.) Оперета в музично-драматичному театрі XIX століття. Витоки жанру. Французька оперета: Ж. Оффенбах. Перша оперета: «Орфей у пеклі» Оффенбаха. Віденська оперета: Й. Штраус-син. Неовіденська оперета: реформаторська діяльність Ф. Легара та І. Кальмана. Українська оперета.

Основні поняття/ключові слова: оперета, Оффенбах, Штраус, Кальман.

Рекомендована література: 6, 7, 13, 18, 23.

Тема 4. Мюзикл

Лекція (2 год.) Мюзикл як приклад синкретичного сценічного дійства. Особливості мюзиклу як жанру: комплексна драматургія; вагоме значення літературного першоджерела; особливі комплексні вимоги до акторів; рівноправність драматурга, композитора та балетмейстера щодо авторства мюзиклу; практика підбору трупи для конкретної постановки (антреприза); особливий режим показу мюзиклу; обов'язковий «живий» вокал, значне навантаження на артистів. Виробництво мюзиклу як велика індустрія.

Семінар (2 год.)

1. Мюзикл на сцені й екрані (виступи, повідомлення, доповіді).

2. Вистави-мюзикли в театрах різних напрямів (виступи, повідомлення, доповіді).

Основні поняття/ключові слова: мюзикл, синкретизм мюзиклу, універсальний артист мюзиклу, виробництво мюзиклу.

Рекомендована література: 6, 7, 8, 10, 13, 18.

Тема 5. Музика в драматичній виставі

Лекція (2 год.) Образ вистави – три компоненти (образ дії, зоровий образ, звуковий образ). Елементи звукового образу вистави: мова, музика, шуми, тиша. Принципи взаємодії звукового образу з іншими компонентами вистави: тожність і контраст.

Місце музики в композиції вистави. Завдання музичного вступу. Завдання музичних антрактів. Музика в експозиційній частині вистави. Музика у зав'язці й розвитку дії. Музика в кульмінації. Роль музичного фіналу дії чи цілої вистави.

Прийоми включення музики до сценічної дії: підкреслення дії, що відбувається на сцені; розкриття дії, що розгортається за сценою (в уявному просторі); випередження дії музикою; ремінісценція (нагадування музикою по минулі події).

Драматургічні функції театральної музики. Театральні шуми як суттєвий елемент звукового образу вистави. Тиша як елемент архітекτονіки звукового розвитку.

Семінар (2 год.)

1. Звукове вирішення драматичної вистави (виступи, повідомлення, доповіді).
2. Аудіовізуальний аналіз вистав, уривків з вистав щодо визначення прийомів включення музики до сценічної дії, драматургічних функцій музики, шумів і тиші.

Основні поняття/ключові слова: звуковий образ вистави, принципи взаємодії музики зі сценічною дією, прийоми включення музики до сценічної дії, функції музики у виставі, шуми і тиша в драматичній виставі.

Рекомендована література: 1, 14, 15, 16, 17.

Тема 6. Музично-видовищний образ естрадно-циркових дійств

Лекція (2 год.) Жанрове розмаїття естради. Шоу як естрадно-сценічна форма. Шоуїзація як естетичний принцип сучасного сценічного дійства. Шоу як музично-сценічна форма ХХ століття: історія виникнення, мистецькі витoki. Сучасне концертне шоу: види, специфіка. Концерт-шоу одного виконавця або колективу. Збірний концерт-шоу. Особливості шоу-програми (яскрава сценографія, креативна концертно-видовищна режисура, зірковий склад учасників, відомі шоумени-ведучі). Особливості аналізу музично-видовищного образу шоу.

Синтетизм циркової природи. Театралізація цирку та циркізація театру: процес модернізації традицій. Трансформація циркової арени в сцену. Циркова вистава. Цирк дю Солей.

Основні поняття/ключові слова: шоу, естрадне шоу, шоуїзація, цирк, театралізація цирку, циркова вистава, Цирк дю Солей.

Рекомендована література: 4, 5, 6, 7.

Тема 7. Театральні жанри на екрані

Лекція (2 год.) Трансляція. Адаптація. Екранізація. Оригінальна екранна форма (ОЕФ). Особливості термінології в екранізаціях та ОЕФ. Роль музики в екранізаціях опер, балетів, оперет, мюзиклів. Форми функціонування театру в інтернеті.

Семінар (2 год.)

1. Театр в інтернеті: експериментальні прийоми та підходи (виступи, повідомлення, доповіді).
2. Сценічні й екранні інтерпретації: аналіз, обговорення, порівняння.

Основні поняття/ключові слова: трансляція, адаптація, екранізація, оригінальна екранна форма.

Рекомендована література: 5, 6, 7, 9, 10.

5. Методи навчання

У навчальному процесі опанування дисципліни використовуються різноманітні методи на основі таких засад:

- 1) за джерелом знань: словесні, наочні, практичні;
- 2) за відповідним етапом навчання: підготовка до вивчення нового матеріалу, вивчення нового матеріалу, закріплення, контроль і оцінка;
- 3) за способом керівництва навчальною діяльністю: пояснення педагога, самостійна робота аспірантів;
- 4) за логікою навчального процесу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;
- 5) за дидактичною метою: організація навчальної діяльності, стимулювання й релаксація, контроль і оцінка;
- 6) за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладення, частково-пошукові, дослідницькі.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
Тема 1. Опера і рок-опера	Подивитися 1-2 твори з метою образної і порівняльної характеристики	Письмове повідомлення / есе / усна доповідь	9
Тема 2. Балет класичний і сучасний	Подивитися 1-2 твори з метою образної і порівняльної характеристики	Письмове повідомлення / есе / усна доповідь	9
Тема 3. Оперета	Подивитися 1-2 твори з метою жанрової характеристики	Письмове повідомлення / есе / усна доповідь	9
Тема 4. Мюзикл	Подивитися 1-2 твори з метою жанрової характеристики	Письмове повідомлення / есе / усна доповідь	9
Тема 5. Музика в драматичній виставі	Подивитися 1-2 вистави з метою визначень прийомів і функцій музики	Письмове повідомлення / есе / усна доповідь	9
Тема 6. Музично-видовищний образ естрадно-циркових дійств	Подивитися 1-2 естрадно-циркові твори з метою образної характеристики	Письмове повідомлення / есе / усна доповідь	9
Тема 7. Театральні жанри на екрані	Подивитися 1-2 твори з метою образної і порівняльної характеристики	Письмове повідомлення / есе / усна доповідь	9

Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
1. Завдання виконано вчасно (впродовж тижня) і надіслано викладачу на корпоративну пошту. 2. Обсяг тексту дотримано повністю. Залежно від завдання, обсяг коливається в	8-9

межах 2–3 сторінок друкованого тексту (формат A4, Times New Roman, міжрядковий інтервал 1,5). 3. Якість виконання: на високому фаховому рівні з дотриманням усіх формально-змістовних вимог. 4. Самостійність виконання: робота написана самостійно, без копіювання матеріалів з інтернет-джерел. 5. При відповідях чи написанні тексту аспірант виявляє максимум ініціативності, базуючись на індивідуальному досвіді, висловлюючи свою думку. 6. Чітко виявляється творчий підхід у вирішенні завдань: пропонуються авторські ідеї, висловлюються оригінальні думки.	
1. Завдання виконано із запізненням на 2 тижні. 2. Обсяг тексту частково не відповідає окресленим вимогам і складає 1–2 сторінки. 3. Якість виконання: є певні неточності щодо викладення матеріалу з теми, зміст не розкрито в повній мірі. 4. У змісті близько 25 % складають матеріали, скопійовані безпосередньо з інтернет-ресурсів. 5. Персональна мотивація у вирішенні завдань виявлена на достатньому рівні. 6. Творчий підхід застосовано на рівні аналізу та синтезу інформації, проте він у значній мірі нівелюється допущеними помилками у вирішенні поставлених завдань із використанням компіляції на етапі формування творчого задуму.	5-7
1. Завдання виконано із запізненням на понад 2 тижні. 2. Обсяг тексту не відповідає окресленим вимогам і складає 1 сторінку. 3. Якість виконання: суттєві недоліки, зміст не розкрито в повному обсязі. 4. У роботі присутня значна кількість (50%) скопійованих матеріалів з інтернет-ресурсів. 5. Індивідуальна ініціатива у вирішенні завдань виявлена на низькому рівні. 6. Творчий підхід мінімізовано.	3-4
1. Завдання виконано із значним запізненням чи не виконано взагалі. 2. Обсяг тексту менше 1 сторінки. 3. Якість виконання: на низькому рівні, проігноровано вимоги до змістового наповнення відповідно до вимог. 4. Робота виконана на матеріалах інтернет-джерел. 5. Ініціатива, авторський підхід у вирішенні завдань відсутній. 6. Творчий підхід у вирішенні завдань відсутній.	0-2

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль: присутність на занятті; виступи, участь в обговореннях на семінарських заняттях, виконання завдань самостійної роботи.

Критерії оцінювання	Кількість балів
<i>Присутність на лекційному, семінарському занятті</i>	1
<i>Виступи, участь в обговореннях на семінарських заняттях:</i>	
повний виклад інформації; виявлення ґрунтовних знань матеріалу; повнота розкриття теми; логіка та чіткість формулювань; переконливість аргументацій	5
частково повний виклад інформації; виявлення досить міцних знань матеріалу, але наявні неточності або помилки (не більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі	3-4

неповний виклад інформації; виявлення достатніх знань матеріалу, але наявні неточності або помилки на предмет релевантності щодо засвоєння необхідного матеріалу (більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі; змістовність відповідей характеризується прогалинами та як наслідок не розкривається сутність теми; наведені визначення є розмитими з точки зору формальної логіки та не несуть смислового навантаження; залучені аргументи не виступають доцільними або є частково відповідними загальній темі	2
мінімальний виклад інформації; виявлення поверхневих знань матеріалу; відповіді містять чимало суттєвих неточностей і помилок, вирізняються алогізмом та непереконливістю аргументацій	0-1

Підсумковий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання за результатами поточної успішності з дисципліни «Музика в перформативних мистецтвах».

Критерії оцінювання	Кількість балів
Залікова оцінка виставляється як сума балів, отриманих за: відвідування аудиторних занять (лекції, семінари), роботу на семінарських заняттях, виконання завдань самостійної роботи	максимально 100

8. Розподіл балів, які отримують аспіранти

За результатами поточного контролю та самостійної роботи								Сума балів
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	7
Відвідування семінарських занять	1	1		1	1		1	5
Робота на семінарському занятті	5	5		5	5		5	25
Самостійна робота	9	9	9	9	9	9	9	63
Загальна кількість балів								100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за сто-бальною шка-лою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетен-тності
90–100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливи-ми незначними недоліками	Високий (творчий)
82–89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матері-алу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74–81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64–73	D	Задовільно – посередній рівень знань	Середній

		(умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	(репродуктивний)
60–63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0–34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

1. Власов Є. О. Музика у виставі: Теорія і практика музично-шумового оформлення вистави: навч. посібник. Луцьк: Волинська обл. друкарня, 2001. 100 с.
2. Загайкевич М. Українська балетна музика. Київ: Наукова думка, 1969. 230 с.
3. Іванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери: навчальний посібник. Київ: Заповіт, 1998. 384 с.
4. Самая Т. В. Вокальне мистецтво естради України: монографія. Київ: Четверта хвиля, 2019. 152 с.
5. Совгира Т. І. Телестрада у контексті сценічно-екранної взаємодії: монографія. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2018. 188 с.
6. Станіславська К. І. Мистецькі форми сучасної видовищної культури: навчальний посібник. Київ: ВД «Стилос», 2020. 208 с., 64 с. іл.
7. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія; вид. друге, перероб. і доп. Київ: НАКККіМ, 2016. 352 с.: іл.
8. Станіславська К. І. Мюзикл як синкретична видовищна форма музично-драматичного театру ХХ століття // Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка: зб. наук. праць / ЛДІКМ; за заг. ред. В. Л. Філіппова. Вип. 19. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2011. С. 210–219.
9. Станіславська К. І. Опера на екрані: естетичні особливості створення та сприймання // Вісник державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. Київ: Міленіум, 2009. № 4. С. 67–72.
10. Станіславська К. Сучасні видовищні жанри сценічно-екранного побутування // Науковий вісник КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого: зб. наук. праць. Київ: КНУТКіТ, 2017. Вип. 21. С. 90–93.
11. Станішевський Ю. Балетний театр України: 225 років історії. Київ: Музична Україна, 2003. 438 с.
12. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка. Історія і сучасність. Київ: Музична Україна, 2002. 734 с.
13. Фількевич Г. М. Всесвітня історія музики: навч. посібник: 2-га редакція. Київ, 2023. 208 с.

14. Фількевич Г. М. Музика і драматичний театр: навч. посібник. Київ, 2013. 160 с.
15. Фількевич Г. Музика і український театр: започаткування контактів та взаємодії // Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / ІПСМ АМУ; Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. Київ: Інтертехнологія, 2006. С. 83–100.
16. Фількевич Г. Музика як компонент образного синтезу вистав українського драматичного театру другої половини ХХ століття // Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / ІПСМ АМУ; Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. Київ: Інтертехнологія, 2006. С. 587–606.
17. Фількевич Г. М. Музичне рішення драматичної вистави: творчо-методичні поради. Київ, 2020. 44 с.
18. Фількевич Г. М. Музичний театр: навч. посібник. Київ: Стилос, 2012. 88 с.
19. Фількевич Г. М. Синтез мистецтв і сучасна хореографія: навч. посібник. Київ, 2016. 53 с.
20. Чекан Ю. Світ, котрий насправді є: Оперний театр в інфраструктурі музичного життя. Львів: Вид-во УКУ, 2024. 236 с.
21. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. Харків: ХДАК, 2007. 344 с.
22. Шариков Д. Неокласицизм у хореографічній культурі: генеза і концепція балетного театру: монографія: 2-е вид. Київ – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2023. 372 с. : іл.
23. Щукіна Ю. П. Творча діяльність театрів оперети і музичної комедії України другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: жанровий аспект. Харків: Колегіум, 2021. 444 с.: іл.

10. Інформаційні ресурси

1. Десять найкращих оперних театрів Європи. URL: <https://dip.org.ua/avstriya/10-naykraschih-opernyh-teatriv-evropy/>
2. Музичний театр // Українське театральне мистецтво ХХ століття. URL: <https://tlebedinskaya.wixsite.com/theaterxx/muzichnij-teatr>
3. Розмаїття музичного театру. URL: <https://ua.izzi.digital/DOS/327692/750445.html>
4. Cirque du Soleil. URL: <https://www.youtube.com/@CirqueduSoleil/videos>
5. Kyiv National Opera URL: <https://www.youtube.com/@KyivNationalOpera>